

**Громадська організація
«Львівська педагогічна спільнота»**

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ РОБІТ

**УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«Ключові питання наукових
досліджень у сфері педагогіки
та психології у ХХІ ст.»**

25–26 січня 2019 р.

ЧАСТИНА I

**Львів
2019**

УДК [37.01+159.9]:001.8«20»(063)
К52

К52 **Ключові питання наукових досліджень у сфері педагогіки та психології у XXI ст.:** Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 25–26 січня 2019 року). – Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2019. – Ч. 1. – 116 с.

У збірнику містяться матеріали, подані на міжнародну науково-практичну конференцію «Особистість, сім'я і суспільство: питання педагогіки та психології». Для студентів, аспірантів, викладачів навчальних закладів, науковців та представників громадських організацій.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

УДК [37.01+159.9]:001.8«20»(063)

© Автори статей, 2019
© Львівська педагогічна спільнота, 2019

Бабич Н. М., Ковальчук О. О. СТАН СФОРМОВАНOSTI ПРОСТОРУ-РИТМУ-РУХУ В СИСТЕМІ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗНМ.....	69
Бабич Н. М., Луценко Ю. П. ОСОБЛИВОСТІ НЕВЕРБАЛЬНОГО СЛУХОВОГО ГНОЗИСУ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗНМ.....	71
Михновецька І. В. ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ПРОГРАМИ ФОРМУВАННЯ ВЗАЄМОВІДНОСИН СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ІЗ СИНДРОМОМ ДАУНА.....	75
Мойсеєнко І. М. ДІТИ З РОЗЛАДАМИ АУТИЧНОГО СПЕКТРА: СЕНСОМОТОРНИЙ ДИЗОНТОГЕНЕЗ.....	78
Саранча І. Г. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ.....	80
Скрипник О. С. ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ХОРЕОГРАФІЇ ЗАСОБАМИ ПОЛІКУЛЬТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА.....	83
Тичина К. О., Шикерява В.С. СТАН СФОРМОВАНOSTI КОНСТРУКТИВНОГО ПРАКСИСУ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ.....	86
НАПРЯМ 4. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ	
Бережна Л. В. РОЛЬ ШКОЛИ І СІМ'Ї В РОЗКРИТТІ ПОТЕНЦІАЛУ ДИТИНИ ТА ЇХ СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ.....	90
Стойчик Т. І. ВЗАЄМОДІЯ СУБ'ЄКТІВ НА РИНКУ ПРАЦІ.....	93
НАПРЯМ 5. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ МІЖЕТНІЧНИХ І МІЖКУЛЬТУРНИХ ВІДНОСИН	
Сергієнко Н. П., Шевченко О. В. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МІЖЕТНІЧНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ СТУДЕНТІВ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ.....	96

Список літератури:

1. Грозан С. В. Формування вмінь художньо-педагогічного спілкування в майбутніх учителів музики / С. В. Грозан: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04. «Теорія і методика професійної освіти». Інститут вищої освіти НАПН України. – Київ, 2010. – 20 с.
2. Кон И. С. Ребенок и общество / И. С. Кон. – М.: Академия, 2009. – 255 с.
3. Мировська Ю. Педагогічні принципи формування художньо-комунікативних умінь майбутніх учителів хореографії // Ю. Мировська // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Вип. 7(33). – Київ, 2013. – С. 314–321.
4. Поперечна Л. Ю. Комунікативні здібності вчителя як одна з важливих складових його професіограми // Л. Ю. Поперечна // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – Вип 1. – Київ, 2012. – С. 123–126.
5. Реброва О. Поліхудожнє середовище як ситуативно створена педагогічна умова фахового навчання майбутніх учителів музичного мистецтва і хореографії / О. Реброва. – Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. – Вип. 135. – Кіровоград, 2014. – С. 19–23.

Тичина К. О.
*старший викладач кафедри спеціальної психології,
корекційної та інклюзивної освіти*

Шикерява В.С.
студентка
Київський університет імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна

СТАН СФОРМОВАНOSTI КОНСТРУКТИВНОГО ПРАКСИСУ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ

Сучасні тенденції реформування освіти щодо вирішення питань всебічного гармонійного розвитку особистості в умовах Нової української школи залежать від багатьох чинників біологічного, природного і соціального середовища, навчання і виховання, власної активності дитини. Особливої уваги потребують питання розвитку вищих психічних функцій дітей старшого дошкільного віку (напередодні вступу до школи), зокрема розвиток наочно-образного мислення як передумови успішного навчання у школі.

Вирішення конструктивних завдань є однією з форм наочно-образного мислення: діти оволодівають вмінням уявляти предмети у різних просторових положеннях та подумки змінювати їхнє взаєморозташування (О. Лурія, Л. Парамонова, М. Под'яков). У дослідженнях педагогів (О. Вялих, О. Запорожець, Л. Парамонової) «конструктивний праксис» розглядається як здатність виконувати довільні дії за інструкцією, зразком, наочною схемою, уявленнями, без зорової опори [1]. Психологи визначають його як синтетичну гностико-праксичну діяльність, в якій нерозривно пов'язані і

гностичні, і праксичні елементи, що мають тім'яно-потиличну локалізацію, і вказують на те, що для виконання конструктивних завдань необхідний синтез зорового, вестибулярного і шкірно-кінестетичного відчуттів (К. Верніке, О. Лурія) [2, с. 18-19].

В літературних джерелах також описано конструктивну апраксію (диспраксію), яка полягає в порушенні цілеспрямованих дій внаслідок несформованості зорово-просторового орієнтування (сприймання) [2, с. 18-19].

Слід зауважити, що найбільш поширені форми порушення конструктивного праксису стосуються, в основному, конструювання фігур із деталей і малювання по завданню, при цьому відмічається недомальовування або спотворення конструкцій у вигляді різноманітних перекручень деталей, наявності невідповідних елементів, додавання зайвих матеріалів тощо. Часто зорово-конструктивна діяльність розгортається в протилежному напрямку: від цілого до деталей [3, с. 245-246].

Ряд вчених (Л. Артишева, Л. Бадалян, О. Мустаєва) досліджуючи конструктивну диспраксію у дітей старшого дошкільного віку із ЗНМ дійшли висновку, що діти мають труднощі у співвіднесенні зображень форм по-різному розташованих у просторі, є характерним утруднення виконання завдання на копіювання, уповільнене формування просторово-часових уявлень, оптико-просторового гнозису, конструктивного праксису, вони не в змозі виконати якісно новий руховий акт, скласти з частин ціле. Описані порушення викликають зниження запасу знань про навколишній світ в порівнянні з однолітками без мовленнєвих порушень [4; 5; 6, с. 37].

Аналіз спеціальної педагогічної, психологічної та нейропсихологічної, літератури щодо питання вивчення конструктивного праксису у дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення свідчить про недостатнє висвітлення окресленого питання, що спонукало до проведення емпіричного дослідження стану сформованості конструктивного праксису означеної категорії дітей.

Мета емпіричного дослідження полягала у вивченні стану сформованості конструктивного праксису у дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення.

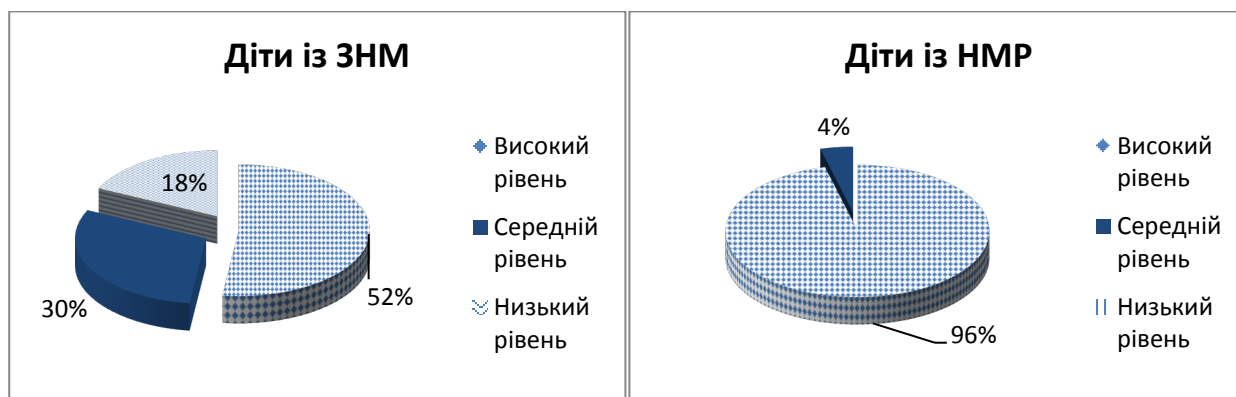
У відповідності до мети було виділено наступні завдання: з'ясувати здатність складати фігури з паличок за інструкцією; дослідити здатність співвіднесення частин і цілого і їх просторової координації; вивчити вміння будувати фігури за запропонованою схемою; з'ясувати рівень уміння конструювати фігури з паличок по пам'яті.

Для реалізації окреслених завдань на основі теоретичного аналізу науково-методичної літератури було розроблено методика констатувального етапу дослідження з діагностики стану сформованості конструктивного праксису у дітей старшого дошкільного віку. Дослідження здійснювалося в індивідуальній формі (з урахуванням психофізіологічних особливостей цієї вікової категорії дітей) із використанням елементів діагностичних методик: «Складання картинок із частин» (Т. Марцинківська, О. Бернштейн), «Кубики Коса» та паличковий тест Goldstein-Sheerer, які було адаптовано та модифіковано з урахуванням специфіки досліджуваної категорії дітей, а також розроблено авторську методика «Складання фігур із паличок за інструкцією педагога».

Обстеження дітей здійснювалось на базі ДНЗ № 138 комбінованого типу Дарницького району м. Києва та ДНЗ (ясла-садок) № 9 комбінованого типу Деснянського району м. Києва протягом вересня-жовтня 2018 року. Вибірку

становили дві групи: діти старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення (20 дітей) та з нормативним розвитком мовлення (20 дітей).

Усі результати констатувального експерименту репрезентовано в діаграмі рівнів сформованості конструктивного праксису у дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення та нормативним мовленнєвим розвитком (рис. 1).

Рис. 2.1. Рівні сформованості конструктивного праксису у дітей старшого дошкільного віку із ЗНМ та НМР

Узагальнюючи результати констатувального дослідження варто відзначити, що розвиток конструктивного праксису у дітей із ЗНМ значно нижчий, ніж у їхніх однолітків з нормативним розвитком, для них характерним є своєрідність у виконанні завдань, у розумінні інструкції. А саме побудова більшості фігур з паличок є умовно схематичною для 20% дітей із ЗНМ. При складанні картинок із частин 10% дітей із ЗНМ не зосереджують увагу на цілісності малюнка, а підбирають деталі за розміром, тобто користуються методом проб і помилок. Виконуючи завдання на побудову фігур за запропонованою схемою у 20% дітей із ЗНМ відмічається незграбність рухів та труднощі у виконанні завдань без опори на зразок педагога. При конструюванні фігур з паличок по пам'яті у 30% дітей із ЗНМ спостерігається неправильне розташування паличок та перекручення фігур у просторі.

Таким чином, стан сформованості конструктивного праксису у дітей старшого дошкільного віку із ЗНМ характеризується невмінням здійснювати просторовий аналіз і синтез, недорозвитком зорово-просторової уяви та пам'яті, не сформованістю зорового сприймання, труднощами у виконанні конструктивних завдань. Вищезазначене спонукало до розроблення методики корекційно-розвивальної роботи з формування конструктивного праксису у дітей старшого дошкільного віку із ЗНМ засобами LEGO-конструювання. Перспективним напрямком нашого дослідження є перевірка ефективності окресленої методики у дітей старшого дошкільного віку із ЗНМ.

Список літератури:

1. Иванина Т. А. Роль конструктивной деятельности в развитии ребёнка. *Вестник Красноярского государственного педагогического университета им. В.П. Астафьева*, 2010. № 2. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/rol-konstruktivnoy-deyatelnosti-v-razvitii-rebyonka> (дата звернення: 20.01.2019).

2. Визель Т. Г. Основы нейропсихологии: учеб. для студентов вузов. Москва: АСТ: Астрель: Транзиткнига, 2005. 386 с.
3. Тонконогий И. М., Пуанте А. Клиническая нейропсихология. Санкт-Петербург: Питер, 2007. 528 с.
4. Бадалян Л.О. Детская неврология. Изд. 3-е. Москва: Медицина, 1984. 576 с.
5. Мустаева Е. Р. Проявления вербальных и невербальных нарушений у детей четырехлетнего возраста с общим недоразвитием речи. *Сибирский педагогический журнал*, 2009. № 1. С. 342-351.
6. Артищева Л. В. Логопсихология: учеб.-метод. пособие. Казань: Из-во Казан. ин-та, 2016. 60 с.